

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет/інститут іноземних мов

Кафедра французької філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД

Освітня програма «Французька мова і література»
Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька
Галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u>

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2019 р.

м. Івано-Франківськ – 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Художній переклад
Викладач (-і)	Білас Андрій Андрійович
Контактний телефон викладача	0957040089
Е-mail викладача	bilas.andriy@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	лекції, практичні заняття
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	щовівторка, о 15.00 год., ауд. 821
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна « <i>Художній переклад</i> » викладається на першому році навчання для студентів другого (магістерського) рівня спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька. Основними організаційними формами навчання є лекційні заняття та практичні заняття. Лекції покликані підвищити інтерес студентів до глибшого самостійного вивчення питань курсу. Практичні заняття закріплюють набуті на лекціях і під час самостійної підготовки знання з курсу, сформують у студентів систему поглядів про основні сфери життя країн, мову яких вони вивчають як другу іноземну. Курс вивчається у 1-му семестрі і завершується теоретичним модулем (залік). Лекційна тематика базується на принципових положеннях перекладознавства і має науково-пізнавальну спрямованість. На практичних заняттях розглядаються найбільш проблемні питання курсу як у вигляді дискусій, так і у формі доповідей і презентацій студентів. Курс викладається французькою мовою.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета: Формування загальних та фахових компетентностей для виконання професійних завдань та обов'язків освітнього, міжкультурного, науково-дослідницького та інноваційного характеру в галузі художнього перекладу: забезпечення студентів, які вивчають французьку мову як основну іноземну, знаннями теоретичних основ перекладу художнього тексту та формування навичок виконання літературного адекватного перекладу фрагментів прозового, поетичного та драматургічного текстів першотвору, що підвищить їх загальнокультурний рівень, збагатить словниковий запас відповідною термінологією, сприятиме формуванню соціокультурної, соціолінгвістичної та міжкультурної компетенцій, позитивно вплине на оволодіння ними усним і писемним французьким мовленням.</p> <p>Цілі: підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні задачі і проблеми, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог, у діяльності, пов'язаній з аналізом, творенням (зокрема перекладом) і оцінюванням письмових та усних текстів різних жанрів і стилів, організацією успішної комунікації різними мовами: розширення знань студентів із загального до професійного рівня зі сучасним станом дослідження проблем перекладу художніх текстів та з основними етапами розвитку мистецтва художнього перекладу; розвиток навичок практичного підходу до методичних та теоретичних положень робіт закордонних та вітчизняних лінгвістів-перекладачів; розвиток у студентів здатності робити самостійні висновки з спостережень за процесом перекладу творів художньої літератури; ознайомлення з основними особливостями перекладу художніх творів, а також розвиток навичок філологічного аналізу перекладів у зіставленні з першотворами; ознайомлення студентів із об'єктивними та суб'єктивними чинниками перекладу художніх творів, із актуальними проблемами художнього перекладу та його теорії; формування практичних вмінь, які вони зможуть застосувати в професійній</p>	

діяльності перекладача у франко-українському міжмовному просторі.

4. Результати навчання (компетентності)

Ключовою компетентністю, на забезпечення якої спрямований курс, є здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен володіти такими

• **загальними компетентностями:**

- 1) Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- 2) Здатність бути критичним і самокритичним.
- 3) Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- 4) Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- 5) Здатність працювати в команді та автономно.
- 6) Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- 7) Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- 8) Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- 9) Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- 10) Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- 11) Здатність проведення досліджень на належному рівні.
- 12) Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

• **фаховими компетентностями:**

- 1) Здатність вільно орієнтуватися в різних перекладознавчих напрямках і школах.
- 2) Здатність осмислювати перекладну літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового перекладознавства.
- 3) Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної (особливо перекладознавчої) науки.
- 4) Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
- 5) Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.
- 6) Здатність застосовувати поглиблені знання з перекладацької діяльності для вирішення професійних завдань.
- 7) Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в галузі перекладознавчих досліджень.
- 8) Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату у перекладацькому процесі.
- 9) Здатність ефективно й компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в галузі перекладу.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 год.
практичні заняття	18 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативни й / вибірковий
---------	---------------	---------------------------	---------------------------------

I-й	035 Філологія		I-й	вибірковий	
Спеціалізація 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька					
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Художній переклад у сучасних перекладацьких дослідженнях. Поняття про художній переклад. Види та типи перекладу. Визначення перекладу. Види перекладу. Типи перекладу.	Лекція 1;	<u>Література до Тем 1-5:</u> 1. Білас А. А. Основи художнього перекладу: матеріали до хрестоматії з дисципліни. - Івано-Франківськ : НБ ПНУ, 2018. 2. Чередниченко О. І., Коваль Я. Г. Теорія і практика перекладу. Французька мова [Текст]=Theorie et pratique de la traduction le francais: підручник для студентів .- К.: Либідь, 1995 .	Завдання 17 (1) (див. Джерело 2, с. 157) 2 год;	10 балів	Практичне заняття 1, 7-й тиждень семестру
	Самостійна робота		2 год.	5 балів	Практичне заняття 1, 7-й тиждень семестру
Тема 2. Теорії художнього перекладу. Загальна теорія художнього перекладу. Часткові теорії перекладу (аспектна, денотативна, трансформаційна, функціональної еквівалентності). Літературний переклад versus інтерпретативний переклад у художньому стилі. Критика художнього перекладу, літературознавча критика перекладу.	Лекція 2; Практичне заняття 1	Див. вище	Завдання 17 (2) (див. Джерело 2, с. 157) 2 год. 2 год. 2 год.		Практичне заняття 1, 7-й тиждень семестру

З історії становлення художньої перекладацької діяльності.					
Тема 3. Проблеми літературного перекладу. Моделі та функції перекладу. Комунікативна, ситуативна та еквівалентна моделі перекладу. Комунікативна, когнітивна та креативна функції перекладу. Націєтворча функція перекладу.	Лекція 3 Практичне заняття 1 Самостійна робота	Див. вище	Завдання 1 (див. Джерело 2, с. 158) 2 год. 3 год.	5 балів	Практичне заняття 1, 7 тиждень семестру Підсумковий контроль, 9 тиждень семестру
Тема 4. Переклад прозових творів. Переклад малих літературних жанрів. Відтворення жанрових особливостей у перекладі. Збереження структури твору. Поняття одомашнення та форенізації у перекладі. Переклад великих літературних жанрів. Поняття прийому, стратегії, методу та тактики перекладу. Основні рекомендації перекладачам художніх творів.	Лекція 4; Практичне заняття 2 Самостійна робота	Див. вище	Завдання 2 (див. Джерело 2, с. 158) 2 год. 3 год.	10 балів 5 балів	Практичне заняття 2, 8-й тиждень семестру
Тема 5. Особливості поетичного перекладу. Ознаки віршованих творів з точки зору силабо-ритмічної	Лекція 5; Практичне заняття 2	Див. вище	Завдання 3 (див. Джерело 2, с. 158)	10 балів	Практичне заняття 2, 8 тиждень семестру

<p>та метричної організації. Функції поетичного твору через призму завдань перекладача. Лексика поетичного тексту з погляду стилістичної стратифікації словника: поетизми, ліризми, урочиста та церемоніальна лексика, архаїзми, фольклоризми, просторіччя та діалектизми, авторські оказіоналізми. Проблема пошуку відповідників для збереження стилістичного реєстру віршованого художнього твору. Фонографічні засоби увиразнення змісту поетичного першотвору: графон, асонанс, евфемія, алітерація. Труднощі перекладу силабо-тонічних, силабічних та античних віршів.</p>	<p>Самостійна робота</p>		<p>2 год. 2 год. 3 год.</p>		
<p>Тема 6. Переклад драматичного твору Види драматургічних творів. Фактори, що зумовлюють труднощі адекватного</p>	<p>Лекція 6 Практичне заняття 3 Самості</p>	<p><u>Література до Тем 6-7:</u> 1. Білас А.А. Основи художнього перекладу: матеріали до хрестоматії з дисципліни. - Івано-Франківськ : НБ ПНУ, 2018. 2. Чередниченко О. І.,</p>	<p>Завдання 4 (див. Джерело 2, с. 158) 2 год. 2 год.</p>	<p>10 балів 5 балів</p>	<p>Практичне заняття 3, 9-й тиждень семестру Підсумковий</p>

відтворення смыслу драматургічного твору при перекладі. Лексичні, морфологічні, синтаксичні особливості перекладу драматургічних творів.	йна робота	Коваль Я. Г. Теорія і практика перекладу. Французька мова [Текст]=Theorie et pratique de la traduction le français: підручник для студентів .- К.:Либідь,1995 .	3 год.		контроль, 10-й тиждень семестру
Тема 7. Художній переклад як процес. Художній переклад у системі типів та видів перекладу. Етапи процесу виконання перекладу. Редагування перекладу..	Практич не заняття 4; Самості йна робота	Див. вище	Завдан ня 5 (див. Джере ло 2, с. 159) 2 год. 4 год.	10 балів	Практичне заняття 4, 10-й тиждень семестру
Тема 8. Лексичні проблеми художнього перекладу. Реалії як перекладознавча категорія. Поняття про реалії. Структура реалії. Класифікація реалій. Прийоми перекладу реалій. Відтворення власних назв, авторських неологізмів та оказіоналізмів, стилістично маркованої лексики, етно- фразеологізмів та усталених виразів, семантичного потенціалу синонімів.	Практич не заняття 5; Самості йна робота	Література до Тем 8- 12: 1. Білас А. А. Основи художнього перекладу: матеріали до хрестоматії з дисципліни. - Івано- Франківськ : НБ ПНУ, 2018. 2. Чердиченко О. І., Коваль Я. Г. Теорія і практика перекладу. Французька мова [Текст]=Theorie et pratique de la traduction le français: підручник для студентів .- К.:Либідь,1995 . 3. Guène Faïza. Kiffe kiffe demain / Faïza Guène [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ua.bookfi.org/book/1326157 .	Завдан ня 6 (див. Джере ло 2, с. 159); Завдан ня 1 (див. Джере ло 3, с. 9-15); 2 год. 4 год.	10 балів	Практичне заняття 5, 11-й тиждень семестру
Тема 9. Переклад прозових творів: досвід, приклади, контрастивний	Практич не заняття 6;	Див. вище	Завдан ня 7 (див. Джере	10 балів	Практичне заняття 6, 12-й тиждень

<p>розмовного мовлення. Словотвірні особливості французьких колоквіалізмів як об'єкт перекладу. Кодові арготичні підсистеми. Переклад структурно маркованих одиниць французького розмовного мовлення. Відтворення метафоричної та метонімічної природи розмовної лексики. Полісемантичні колоквіалізми у перекладі. Переклад розмовних фразеологізмів.</p>					
<p>Тема 12. Тенденції та стратегії перекладу розмовного компонента художнього твору. Операційний інструментарій перекладу французької розмовної лексики. Функціональний підхід до перекладу французької зниженої розмовної лексики. Стандартизація французького розмовного мовлення як проблема художнього перекладу. Адаптивна</p>	<p>Практичне заняття 9</p> <p>Самостійна робота</p>	<p>Див. вище</p>	<p>Завдання 5 (див. Джерело 3, с. 39-46);</p> <p>2 год.</p> <p>4 год.</p>	<p>10 балів</p>	<p>Практичне заняття 9, 15-й тиждень семестру</p>

стратегія у відтворенні соціально-комунікативних особливостей французьких розмовних лексем. Компенсація як спосіб досягнення адекватності у перекладі стилістично знижених висловлень					
Підготовка до підсумкової контрольної роботи	Самостійна робота	Див. вище	20 год.	10 балів	14-й тиждень семестру
Підсумкова контрольна робота				25 балів	15-й тиждень
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Система контролю знань студентів здійснюється через: <ul style="list-style-type: none"> • поточний контроль – (1) усне опитування на практичних заняттях, (2) тестові завдання, які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з курсу та практичних навичок володіння студентами англійським мовленням; • підсумковий контроль – підсумкова контрольна робота: тестові завдання, які охоплюють матеріал змістового модуля 1. 				
Вимоги до письмової роботи	<p>Підсумкова контрольна робота – тестові завдання, які охоплюють матеріал змістового модуля 1.</p> <p>Тест складається з 25 завдань формату «множинний вибір», виконання яких демонструє рівень теоретичних знань та сформованості у студентів соціокультурної та соціолінгвістичної компетенції. Правильний варіант відповіді оцінюється в 1 бал. виправлений з неправильної на правильну – 0,5 бала. Нерозбірливо написана, невірна відповідь, її відсутність – 0 балів.</p> <p style="text-align: center;">Зразок завдання підсумкової контрольної роботи (тесту):</p> <p>1. La traduction est devenue un moyen important de dialogue des cultures</p> <p>a) homogènes b) hétérogènes c) analogues d) uniformes</p> <p>2. Un rôle inestimable appartient à la traduction littéraire dans la diffusion des valeurs universelles.</p> <p>a) éducatives b) pratiques c) spirituelles</p>				

d) instructives

Перелік питань, які виносяться на підсумкову контрольну роботу:

1. Загальна теорія художнього перекладу.
2. Часткові теорії перекладу (аспектна, денотативна, трансформаційна, функціональної еквівалентності).
3. Літературний переклад versus інтерпретативний переклад у стилі художнього мовлення.
4. Критика художнього перекладу, літературознавча критика перекладу.
5. З історії становлення художньої перекладацької діяльності.
6. Вплив особистості перекладача у перекладі текстів художнього стилю.
7. Ідейна та образна структура художнього першотвору.
8. Способи перекладу, що застосовуються у перекладі художнього твору.
9. Фактори, що визначають рівень адекватності перекладу першотвору.
10. Перекладацькі трансформації, застосовувані до перекладу текстів художніх творів.
11. Способи відтворення власних географічних назв художнього твору при перекладі.
12. Способи відтворення назв культурних та національних реалій у художньому творі при перекладі.
13. Способи відтворення авторських неологізмів та okazіоналізмів у художньому творі при перекладі.
14. Способи відтворення етнофразеологізмів та фольклорної лексики художнього твору при перекладі.
15. Способи передачі діалогічної модальності у художньому тексті.
16. Способи перекладу діалектних/розмовних синтаксичних структур тексту першотвору.
17. Рівні стилізації інформації в прозовому художньому творі.
18. Роль метафори, її види в художньому тексті та способи перекладу.
19. Гра слів, каламбур як лексико-синтаксичні способи вираження змісту художнього твору. Способи їх перекладу та збереження образності.
20. Синтаксичні стилістичні засоби, що стосуються довжини речення художнього тексту: риторичні питання, повтори, паралельні конструкції, хіазма, відокремлення, парцеляція. Способи відтворення у мові перекладу.
21. Синтаксичні стилістичні засоби, що стосуються повноти речення художнього тексту: еліпсис, апосіопея у мові оригіналу та способи відтворення у мові перекладу.
22. Лексичні конотації, способи перекладу та збереження образності.
23. Синтаксичні конотації у художньому тексті, способи збереження образності при перекладі.

	<p>24. Прагматичні конотації, способи збереження образності при перекладі.</p> <p>25. Трансформації додавання, упущення при перекладі художнього тексту.</p> <p>26. Проблема пошуку відповідників для збереження стилістичного реєстру віршованого художнього твору.</p> <p>27. Фактори, що зумовлюють труднощі адекватного відтворення смислу драматичного твору при перекладі.</p> <p>28. Мова персонажу. Труднощі перекладу.</p> <p>29. Види модальності у художньому тексті. Застосовувані перекладацькі прийоми.</p> <p>30. Структура та інформаційний потенціал заголовків у літературному творі. Особливості перекладу.</p>
<p>Практичні заняття</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Тестові завдання формату «множинний вибір», які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з теми практичного заняття. • Усне опитування з теми практичного заняття; • Дискусія з питань практичного заняття <p>Усне опитування реалізує поточний облік успішності студентів на основі чотирибальної шкали оцінок за виконання того чи іншого виду завдання. Так, 5 балів студент отримує за вичерпну відповідь з теоретичного питання, яке розглядається, за умови її оформлення відповідно до норм усного англійського мовлення.</p> <p>4 бали – за повну відповідь, проте з однією-двома змістовими неточностями, незначною кількістю мовних помилок.</p> <p>3 бали – за неповну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей і незначну кількість мовних помилок.</p> <p>2 бали – за часткову, з грубими змістовими недоліками відповідь, або за її невідповідність питанню чи відсутність взагалі; відповідь, що містить значну кількість помилок, які порушують акт комунікації, унеможливають розуміння змісту висловленого.</p> <p>Тестові завдання: 5/10 завдань формату «множинний вибір», виконання яких передбачає вибір правильного варіанту відповіді на питання теми, що розглядається на практичному занятті. Правильний варіант відповіді оцінюється в 1 бал. Виправлений з неправильного на правильний – 0,5 бала. Нерозбірливо написана, невірна відповідь, її відсутність – 0 балів.</p> <p>Зразок завдання тесту до теми:</p> <p>1. Le principe de l'équivalence fonctionnelle prévoit que la traduction ne reproduit pas toujours les moyens linguistiques de l'original, mais elle doit reproduire</p> <ol style="list-style-type: none"> a) leurs fonctions à part b) leurs fonctions sans égard au système c) leurs fonctions dans le système du tout d) une de leurs fonctions dans le système <p>2. La traduction littéraire est toujours à un certain point</p>

	a) une interprétation b) une traduction technique c) une interprétation consécutive d) une interprétation simultanée				
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкового контролю за умови отримання не менше 32 балів за аудиторну та самостійну роботу.				
	Контроль	Аудитор на робота	Самостійна робота	Підсумкова контроль на робота	Всього
	Ваговий коефіцієнт	10	5	5	
	Максималь на к-ть балів	50	25	25	100
		„5” – 50 „4” – 40 „3” – 30 „2” – 20	„5” – 25 „4” – 20 „3” – 15 „2” – 10	„5” – 25 „4” – 20 „3” – 15 „2” – 10	

7. Політика курсу

Кожен студент повинен ознайомитися і слідувати Положенню про академічну доброчесність Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Статуту і Правилам внутрішнього розпорядку Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Зокрема, для успішного засвоєння програми курсу магістрант повинен:

- вчасно приходити на заняття;
- не пропускати заняття, а в разі хвороби надати довідку;
- готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю;
- брати активну участь у практичних заняттях;
- на свій вибір підготувати один виступ/реферат/презентацію з матеріалу, що вноситься на самостійне вивчення;
- бути толерантним у спілкуванні з викладачем та іншими студентами, зокрема під час обговорення питань на лекційних і практичних заняттях;
- самостійно опрацьовувати матеріал;
- конструктивно підтримувати зворотній зв'язок на всіх етапах дослідження;
- своєчасно і акуратно виконувати завдання для самостійної роботи;
- користуватися смартфоном лише для виконання навчальних завдань під час занять;
- бути терпимим і доброзичливим до однокурсників та викладачів;
- брати участь у контрольних заходах (поточний контроль, контроль самостійної роботи; підсумковий контроль);
 - будь-яке копіювання або відтворення результатів чужої праці, якщо тільки робота не має груповий формат, використання завантажених з Інтернету матеріалів кваліфікується як порушення норм і правил академічної доброчесності та передбачає притягнення винного до відповідальності, у порядку, визначеному чинним законодавством та Положенням про академічну доброчесність Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
 - Студент може перескласти будь-яку тему практичного заняття.
 - Студент може перескласти підсумкову контрольну роботу у випадку отримання оцінки «незадовільно».

– Якщо студент має претензії до викладача через оцінювання, якість надання послуг тощо, спершу треба повідомити про це самого викладача; якщо проблему не вдалося вирішити, студент має право звернутися до завідувача кафедри чи керівництва факультету.

8. Рекомендована література

1. Чередниченко О. І., Коваль Я. Г. Теорія і практика перекладу. Французька мова [Текст]=Theorie et pratique de la traduction le francais: підручник для студентів. – К.: Либідь, 1995.
2. Українське перекладознавство ХХ сторіччя [Текст]: бібліографія/уклав Т.Шмігер. – Львів: ЛНУ, 2013.
3. Фразеологія перекладів Миколи Лукаша [Текст]:словник-довідник/укладали О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. – К.: Довіра, 2003.
4. "Хай слово мовлене інакше...": Проблеми художнього перекладу [Текст]. – К.:Дніпро, 1982.
5. Коптілов В. Теорія і практика перекладу: Навчальний посібник для студентів. – Київ: Юніверс, 2003.
6. Стріха М. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням. – К.: «Факт», 2006.
7. Чередниченко О. Про мову і переклад. – К.: «Либідь», 2007.
8. Зорівчак Р. «Боліти болем слова нашого». Поради мовознавця. – Тернопіль: «Мандрівець», 2008.

Викладач Білас А.А.